

تقویت همکاری های انرژی محور و ترانزیتی با شانگهای، تهدیدات غرب را خنثی می کند

علاج مکانیسم ماشه مدیریت «انتظارات» است

سیدسجاد حسینی وفا، کارشناس اقتصادی در گفت وگو با «جوان» می گوید: مهم ترین مسیر اقتصادی ایران برای خنثی سازی فشار غرب، تقویت همکاری های اقتصادی با بلوک شرق است

مهم ترین اقدام در پاسخ به فعالسازی مکانیسم ماشه تمرکز بر تقویت اقتصاد مبتنی بر تقویت همکاری های اقتصادی با بلوک مقابل غرب است. این بلوک در قالب کشورهای عضو پیمان شانگهای و همچنین بریکس است. ایران در حال حاضر با عضویت در پیمان شانگهای و بریکس، این امکان را دارد که ذیل این توافقات بین المللی مهم فشار حداکثری غرب و اروپا را خنثی کند و در طرف مقابل حتی بتواند تجارت خود را با کشورهای درون این توافق گسترده تر کند.

در شرایطی که ایران همواره بر صلح آمیز بودن فعالیت های هسته ای خود تأکید داشته و آژانس بین المللی انرژی اتمی نیز استفاده غیرنظامی ایران از انرژی هسته ای را تأیید کرده است، اقدام اروپا در فعالسازی مکانیسم ماشه را می توان اقدامی غیرقابل قبول، سیاسی و مغایر با روح برجام دانست. این در حالی است که امریکا سال ها پیش به صورت یک جانبه از برجام خارج شد و اروپا نیز هیچ گاه نتوانست منافع اقتصادی وعده داده شده به ایران را محقق سازد.

از منظر عملی، فعالسازی مکانیسم ماشه و بازگشت قطعهنامه های سازمان ملل اثر چندانی ندارد و تمامی فشارهای اقتصادی به ایران را تحریم های اولیه و ثانویه امریکا به کشور وارد کرده اند. فشار اقتصادی اصلی بر ایران طی سال های اخیر از سوی خزانه داری امریکا اعمال شده است. بنابراین بازگشت تحریم های سازمان ملل اثر جدیدی نخواهد داشت و تنها ممکن است برای مدتی کوتاه انتظارات تورمی در داخل ایران را تحریک کند. دو دسته اقدام سیاسی و اقتصادی نیاز است که ایران شوک حاصل از فعالسازی مکانیسم ماشه را به راحتی خنثی کند. در بعد سیاسی، ایران باید تمرکز خود را بر ایجاد مذاکرات حول خروج از NPT استوار و مسئله غنی سازی صفر را به طور کل از مذاکرات خود حذف کند. حالا ایران بر سر ماشه ای نامندن در توافق NPT با غرب مذاکره خواهد کرد و در صورت پایان زمان ۳۰ روزه و بازگشت خود کار تحریم ها و قطعهنامه های سازمان ملل، عملاً ایران به سمت خارج شدن از NPT خواهد رفت. این اولین و مهم ترین اقدام سیاسی در قبال فعالسازی مکانیسم ماشه و تحمیل جنگ به ایران در شرایط مذاکره است.

مهم ترین اقدام در پاسخ به فعالسازی مکانیسم ماشه تمرکز بر تقویت اقتصاد مبتنی بر تقویت همکاری های اقتصادی با بلوک مقابل غرب است. این بلوک در قالب کشورهای عضو پیمان شانگهای و همچنین بریکس است. ایران در حال حاضر با عضویت در پیمان شانگهای و بریکس، این امکان را دارد که ذیل این توافقات بین المللی مهم، فشار حداکثری غرب و اروپا را خنثی کند و در طرف مقابل حتی بتواند تجارت خود را با کشورهای درون این توافق گسترده تر کند.

ایران در شرایط کنونی با اتکا به روابط راهبردی با چین

و روسیه می تواند آثار اقتصادی و سیاسی فعالسازی مکانیسم ماشه را خنثی کند. چین خریدار اصلی نفت ایران است و روسیه نیز در تقابل مستقیم با غرب قرار دارد. همگرایی سه جانبه تهران، مسکو و پکن می تواند در برابر فشار غرب جبهه های قدرتمند ایجاد کند. ایران در سال های اخیر با عضویت در پیمان شانگهای و بریکس، عملاً خود را به بلوک شرق متصل کرده است. این عضویت با فرصت های گسترده ای برای تجارت و همکاری اقتصادی فراهم می کنند که می تواند جایگزین مناسبی برای بازارهای غربی باشد.

از آنجا که اثر مکانیسم ماشه عمدتاً روانی است، مهم ترین وظیفه دولت ایران، کنترل و مدیریت انتظارات تورمی بر است. اطلاع رسانی شفاف درباره تداوم صادرات نفت، انعقاد قراردادهای بلندمدت با شرکای آسیایی، تقویت تجارت غیردلاری و نشان دادن ثبات در بازار ارز می تواند از شکل گیری موج تورمی جلوگیری کند. یکی از گام های مهم ایران در قالب همکاری با کشورهای عضو پیمان شانگهای، تمرکز بر تقویت روابط بین روسیه و هند است. این دو کشور در قبال تقابل با غرب با یکدیگر همکاری نزدیکی داشتند و همین همکاری نزدیک، امریکا

و ترامپ را عصبانی کرده است. برای تحقق بیشتر همکاری بین روسیه و هند از مسیر ایران، باید ترانزیت کالا و به خصوص گاز از روسیه به سمت هند از مسیر ایران تقویت شود. ایران باید در پاسخ به فشارهای غرب، نقش آفرینی خود در کریدورهای منطقه ای را افزایش دهد. یکی از اقدامات مهم، اتصال مستقیم گازی ایران به روسیه و هند است. این پروژه می تواند ایران را به پل انتقال انرژی بین روسیه و هند تبدیل کند. هر چقدر میزان نقش ایران در این مسیرها پررنگ تر شود، بازدارندگی اقتصادی و امنیتی کشور افزایش خواهد یافت. در این زمینه، گاز به عنوان کالای استراتژیک روسیه و نیاز مبرم اقتصاد هند، نقطه اتصال مهمی برای ایران محسوب می شود.

■ **حذف اروپا و امریکا از تأثیر گذاری بر ایران با تکیه بر گسترش همکاری ها با چین، روسیه و هند**
سیدسجاد حسینی وفا، در ابتدای صحبت های خود با انعقاد قراردادهای بلندمدت با شرکای آسیایی، تقویت تجارت غیردلاری و نشان دادن ثبات در بازار ارز می تواند از شکل گیری موج تورمی جلوگیری کند. یکی از گام های مهم ایران در قالب همکاری با کشورهای عضو پیمان شانگهای، تمرکز بر تقویت روابط بین روسیه و هند است. این دو کشور در قبال تقابل با غرب با یکدیگر همکاری نزدیکی داشتند و همین همکاری نزدیک، امریکا

تحریم های اولیه و ثانویه امریکا بوده است. خزانه داری ایالات متحده با شبکه ای پیچیده از سازوکارهای بانکی، مالی، بیمه ای و تجاری، مهم ترین حلقه فشار بر اقتصاد ایران را شکل داده است. از این رو، بازگشت تحریم های سازمان ملل عملاً اثر تازه ای بر اقتصاد ایران ندارد و صرفاً به لحاظ روانی می تواند برای مدتی کوتاه انتظارات تورمی را تحریک کند. در این چارچوب، ایران برای مقابله با

تبعات سیاسی و روانی این اقدام اروپا و غرب، نیازمند اتخاذ دو دسته اقدام اساسی است؛ نخستین گام در حوزه سیاسی است و اقدامات سیاسی در سطح کلان و بین المللی باید انجام پذیرد و دوم اقدامات اقتصادی در راستای تعمیق پیوند با بلوک شرق و مدیریت بازار داخلی که بتواند شوک انتظارات تورمی و توهم کاهش تجارت نفت ایران را دمپ کند.

سیدسجاد حسینی وفا، کارشناس اقتصادی: بازگشت تحریم های شورای امنیت در قالب مکانیسم ماشه، هیچ اثر جدیدی بر اقتصاد ایران ندارد، چراکه فشار اصلی سال هاست از سوی تحریم های اولیه و ثانویه امریکا اعمال می شود. این اقدام اروپا صرفاً جنبه روانی دارد و با مدیریت انتظارات داخلی و تقویت همکاری های بین المللی به راحتی قابل خنثی سازی است

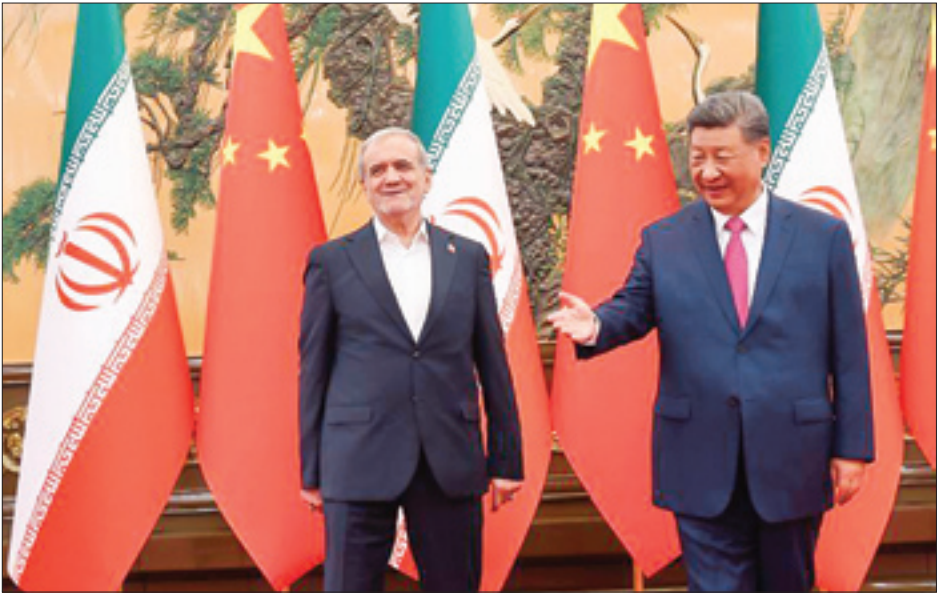
زمان ۳۰ روزه و بازگشت خود کار تحریم ها، ایران این امکان را خواهد داشت که خروج از NPT را در دستور کار قرار دهد و این امر به عنوان پاسخی در سطح بالا به اقدام خصمانه اروپا و امریکا تعبیر خواهد شد. چنین اقدامی نه تنها یک واکنش سیاسی قاطع محسوب می شود، بلکه بازدارندگی دیپلماتیک ایران را نیز افزایش و طرف مقابل را در موقعیتی ضعیف تر قرار می دهد.

این کارشناس اقتصادی با اشاره به لزوم تقویت همکاری های ایران در حوزه کشورهای عضو پیمان شانگهای خاطر نشان کرد: مهم ترین مسیر اقتصادی ایران برای خنثی سازی فشار غرب، تقویت همکاری های اقتصادی با بلوک شرق است. ایران امروز با عضویت در سازمان همکاری شانگهای و بریکس، در موقعیتی قرار گرفته که می تواند از ظرفیت های این پیمان های چند جانبه برای بی اثر کردن فشارهای غرب بهره گیرد. کشورهای عضو این پیمان ها، از جمله چین، روسیه، هند، برزیل و سایر اقتصادهای نوظهور، ظرفیت های گسترده ای برای همکاری تجاری، مالی و انرژی دارند. ایران می تواند با اتکا به این ظرفیت ها، تجارت خود را از چارچوب های دلاری خارج کرده و مبادلات را بر پایه ارزهای ملی و پیمان های بولی دو جانبه سامان دهد. به این ترتیب، حتی در صورت بازگشت تحریم های شورای امنیت، کانال های اصلی اقتصادی ایران از طریق بلوک شرق حفظ خواهد شد و اثر گذاری تحریم های غرب به حداقل خواهد رسید. وی ادامه داد: یکی از ابزارهای مهم ایران برای افزایش بازدارندگی اقتصادی و امنیتی، تقویت نقش آفرینی در کریدورهای منطقه ای است. هر میزان نقش ایران در این کریدورها پررنگ تر شود، هزینه تحریم پذیری کشور افزایش یافته و فشار غرب بی اثرتر خواهد شد. در این زمینه، پروژه اتصال مستقیم گازی ایران به روسیه و هند اهمیت راهبردی دارد. این پروژه ایران را به پل انرژی بین روسیه و هند تبدیل می کند؛ مسیری که هم نیاز مبرم روسیه را در تأمین می کند و هم امکان فروش گاز روسیه را در شرایط تحریمی فراهم می سازد.

حسینی وفا در پایان گفت: بازگشت تحریم های شورای امنیت در قالب مکانیسم ماشه، هیچ اثر جدیدی بر اقتصاد ایران ندارد، چراکه فشار اصلی سال هاست از سوی تحریم های اولیه و ثانویه امریکا اعمال می شود. این اقدام اروپا صرفاً جنبه روانی دارد و با مدیریت انتظارات داخلی و تقویت همکاری های بین المللی، به راحتی قابل خنثی سازی است. ایران باید با تغییر مبانی بازی و مذاکره حول موضوع ماندن یا نماندن در NPT پاسخ سیاسی قاطعی به غرب بدهد. در بعد اقتصادی نیز با تعمیق همکاری با چین، روسیه، هند و سایر اعضای شانگهای و بریکس، فشارهای غرب بی اثر خواهد شد. پروژه اتصال مستقیم گازی ایران به روسیه و هند، به عنوان نماد این همکاری های منطقه ای، می تواند جایگاه ایران را به عنوان پل انرژی آسیا تثبیت کرده و بازدارندگی امنیتی و اقتصادی کشور را افزایش دهد.

سفر رئیس جمهور به چین بخشی از معماری جدید دیپلماسی اقتصادی کشور تلقی می شود

توافق ۲۵ ساله ایران و چین در فاز اجرای پیشرفته

اتصال ایران را تقویت می کند و امکان اتصال مستقیم ریلی ایران به چین را به وجود می آورد. در حال حاضر نیز آسیای مرکزی و چین از طریق ریل با ایران در ارتباط هستند و احتمالاً در ماه های آینده امکان برقراری ارتباط راهی نیز فراهم خواهد شد.

همکاری در توسعه حمل و نقل می تواند موجب شود بارهایی که از چین به سمت کشورهای دیگر ارسال می شود، بخشی از مسیر خود را از ایران عبور دهند. ■ **جذب سرمایه گذاران چینی در حوزه مسکن**
چین در دو دهه گذشته سرمایه گذاری های قابل توجهی در حوزه ساختمان سازی انجام داده و شرکت های بزرگ ساختمانی ایجاد کرده است، اما این موضوع در ایران تاکنون رخ نداده است. برخی پروژه ها مانند ایجاد شهرهای جدید در نوار ساحلی جنوب کشور مورد علاقه سرمایه گذاران چینی است، اما نااطمینانی ها و مسائل داخلی سایه ای بر حضور آنها در بخش مسکن ایران انداخته است. به عنوان مثال، سرمایه گذاری در بخش مسکن ایران عمدتاً ریلی است، اما وقتی سرمایه گذار ارز وارد می کند،

در دورانی که نظام بین الملل در حال گذار به سوی تر تبیات چند قطبی و منطقه محور است، چین به عنوان دومین اقتصاد بزرگ جهان و یکی از بازگسران اصلی رنجیره ارزش جهانی، جایگاهی تعیین کننده در آینده اقتصاد جهانی یافته است. برای جمهوری اسلامی ایران که راهبرد خود را بر تنوع بخشی به شرکای تجاری و تقویت در روابط بین المللی بنا نهاده، توسعه همه جانبه روابط اقتصادی با چین یک فرصت است و این مهم در سفر رئیس جمهور به چین و شرکت در نشست سران سازمان همکاری شانگهای مورد توجه قرار گرفته است. بر این اساس عملیاتی کردن تمامی ابعاد توافق راهبردی ایران و چین در این سفر در دستور کار قرار گرفته است.

سفر رئیس جمهور کشورمان به چین برای شرکت در اجلاس شانگهای فرصتی راهبردی برای تعمیق همکاری های چندجانبه و بی اثر کردن تحریم های ظالمانه است. در این راستا رئیس جمهور کشورمان به اتفاق دیگر سران کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای، در پایان بیست و پنجمین نشست سران در تیانجین چین، بیش از ۲۰ سند و بیانیه را در حوزه های مختلف همکاری به امضا رساندند.

■ **کمک به فرایند الحاق جمهوری اسلامی ایران به WTO**
امضای بیانیه با کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای شامل بیانیه حمایت از سیستم تجارت چندجانبه در راستای مقابله با یک جانبه گرایی و سیاست های حمایت گرانه، حمایت از جایگاه مهم سیستم تجارت جهانی در تقویت رشد اقتصادی، کمک به فرایند الحاق جمهوری اسلامی ایران به WTO، تقویت امنیت غذایی، تجارت الکترونیک، رنجیره تأمین و گسترش عضویت ها و ایجاد سازوکارهای جلوگیری از اقدامات محدودکننده تجاری از مهم ترین اسناد و توافقات سفر رئیس جمهور کشورمان به چین است.

همچنین در بیانیه همکاری در حوزه صنعت سبز به موضوع تأکید بر گذار عادلانه به صنایع سبز، تأمین مالی و تجارت در حوزه صنعت سبز، دستیابی به اهداف توسعه پایدار، به اشتراک گذاری فناوری های پیشرفته برای کاهش گازهای گلخانه ای و توسعه زیرساخت ها و سرمایه گذاری مشترک در پروژه های آزمایشی و ارتقای ظرفیت ها، استانداردها و توسعه دانش در حوزه سبز پرداخته شد.

■ **برنامه عملیاتی برای صادرات صنایع غذایی و محصولات کشاورزی ایرانی**

سیک زندگی در چین به سمت مصرف محصولات سلامت محور و

نوسانات ارزی می تواند در بازپرداخت و تسویه سرمایه مشکل ایجاد کند. این مانع داخلی، نه خارجی، یکی از دلایلی است که سرمایه گذاری های بزرگ هنوز محقق نشده است.

با وجود این، ظرفیت های فناوری و سرمایه چین قابل استفاده است و طرف مقابل نیز تمایل دارد این اتفاق بیفتد، به ویژه اگر بتوانیم در نوار جنوبی کشور این ظرفیت ها را فعال کنیم. در این منطقه حدود ۲۷ شهر ساحلی

تعریف شده که حجم پروژه ها به حدی است که توان مهندسی، ساخت و مدیریت داخلی برای آنها کافی نیست. فرشید ایلاتی، کارشناس اقتصادی در این باره با اشاره به بهره مندی از ظرفیت و انتقال فناوری ساخت و ساز از چین به ایران با توجه به توافقنامه همکاری ۲۵ ساله دو کشور گفت: پیش از این، تعامل ایران با چین تاکنون تعامل درستی نبوده است. این موضوع به ویژه در دهه گذشته تحت تأثیر مذاکرات برجام، نوعی نااطمینانی در طرف مقابل ایجاد کرده است. هرچند بخشی از جریان کشور تمایل دارد که همکاری با غرب و امریکا احرا شود، اما واقعیت این است که چین بزرگ ترین سرمایه گذار دنیاست.

ایلاتی ادامه داد: یکی از راهبردهای اصلی معاهده ۲۵ ساله این است که سرمایه گذاری چین در ایران توسعه پیدا کند، اما مقدم بر آن، اصلاح نگاه داخلی ضروری است. اگر نااطمینانی موجود بر طرف نشود و حس رفت و برگشتی درباره همکاری با غرب و امریکا ادامه یابد، انگیزه طرف مقابل برای سرمایه گذاری در ایران کاهش می یابد.

■ **امکان طراحی سازوکارهای همکاری اقتصادی با چین برای مقابله با مکانیسم ماشه**

آلبرت بغزانی، کارشناس مسائل اقتصادی با اشاره به ضرورت عملیاتی شدن توافق راهبردی ایران و چین همزمان با زرمهمهای تشدید تحریم ها به مهر گفت: شاید ساده ترین و در عین حال مؤثرترین اقدام در این سفر، گرفتن تضمین رسمی از مقامات پکن است مبنی بر اینکه در شورای امنیت سازمان ملل با تعدید مهلت فعالسازی مکانیسم ماشه مخالفت کنند. بغزیان با اشاره به سابقه همکاری های اقتصادی چین و ایران گفت: وزارت اقتصاد باید محور هماهنگی همه مذاکرات مالی و بانکی با طرف چینی باشد و چارچوبی ایجاد کند که حتی در صورت تشدید فشارهای امریکا و اروپا، مسیرهای جایگزین برای مبادلات مالی، پرداخت پول نفت و واردات کالاهای چینی قفل بماند. این استاد دانشگاه تأکید کرد: پکن تاکنون در موارد متعددی مسیرهای ابتکاری برای ادامه همکاری ها با ایران پیدا کرده و ضروری است این روند، همزمان با اجرای توافقات توسعه ای معاهده ۲۵ ساله، تداوم داشته باشد.